

OPRØR

I NORDJYLLAND

Til læreren

Her er svarene på de *faktuelle* spørgsmål i opgaverne.

En udstilling på Aalborg Historiske Museum

Opgaver for mellemtrinnet (4.-6. klasse)

Udstillingen starter i nutiden, og går længere og længere tilbage i tiden. Følg den orange streg i gulvet, og svar på opgaverne efterhånden som I kommer rundt.

1 Skifergas 2014-2015

Det franske firma Total borede efter skifergas ved Dybvad. Modstanderne protesterede, fordi de mente, at det ville forurene grundvandet.

- a Demonstranterne brugte tid på at lave protestskilte og slogans. Tegn selv et protestskilt og find på et godt slogan som handler om klima og miljø:

2 Naziborgen 1999-2001

Ejeren af huset i Nørresundby testamenterede huset til danske nazister. Naboerne i villakvarteret ville ikke finde sig i at være naboer til nazister.

- a Hvorfor ville naboerne have nazisterne til at flytte?

Nazisterne hænger bannere ud, og viser deres nazisympatier. Nazisterne har en gangbro bag plankeværket, hvor de holder øje med forbipasserende. På et tidspunkt er der en nazist, der slår ud med en økse efter en forbipasserende. Gøende hund bag plankeværket.

- b Demonstranterne protesterede blandt andet ved at synge. Find sanghæftet og skriv titlen på en af sangene.

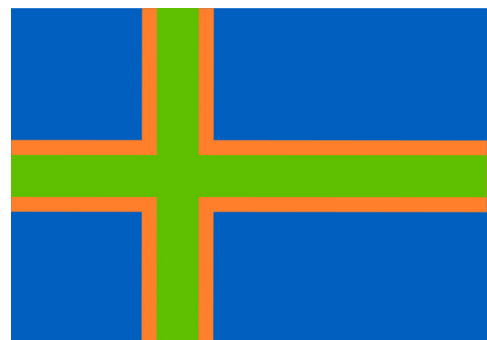
Sanghæftets indhold: Vi giver aldrig op ; Der er et yndigt land ; Det haver så nyligen regnet ; We shall overcome ; Røvervisen ; En vinter lang og mørk ; En enkel sang om frihed ; Kringsatt av fiender ; Håb for alle gode kræfter ; Hvad end der sker ... ; Når jeg ser et rødt flag ; En lærke letted ... ; Skipper Klements morgensang ; Jonni-sangen ; Om lidt bliver her stille (Frit efter Kim Larsens) ; Sang om vores sammenhold ; Livet er en morgengave ; Vi vil bygge en verden ; Nu er jord og himmel stille ; We shall not be moved ; Snart dages det brødre ; Livstræet ; I skovens dybe, stille ro ; Dengang krigen endte ; Du är det finaste jag vet ; Ti små nazister ; Bogstavsangen ; Jyden han æ stærk å sej ; Danmarkssangen

3 Frit Vendsyssel 1974-

Nordjyderne syntes ikke, at staten gjorde nok for Nordjylland, og at alt for meget bare skete ovre i København. De ville have bedre jobs, bedre muligheder for at få en uddannelse og bedre trafikforbindelser.

- a Her er flaget Vendelbrog – Frit Vendsyssels flag. Hvad symboliserer farverne på flaget?

Blå: havet
Gul: sol og strand
Grøn: det frodige land

4 Et nordjysk universitet 1974-

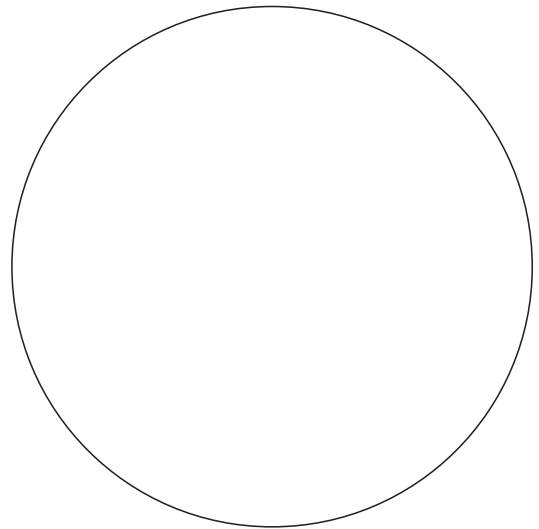
Oprørerne kæmpede for at få et universitet til Nordjylland, så man ikke skulle rejse til Aarhus eller København for at få en universitetsuddannelse.

- a På Aalborg Universitet arbejder man i grupper.
Hvilke fordele og ulemper synes du, der er ved gruppearbejde?

Fordele:

Ulemper:

- b I en af monterne ligger der nogle badges.
Tegn en badge for noget **du** tror på.

5 Besættelsen 1940-1945

Modstandsfolkene var vrede over, at tyskerne havde besat Danmark, og syntes ikke, at den danske regering skulle samarbejde med tyskerne.

- a Hvad var Alsang?

En bevægelse, hvor man viste sin modstand mod besættelsen ved at mødes og synge danske sange.

Det første Alsangstævne i Danmark foregik i Aalborg 4. juli 1940.

- b Hvorfor er Churchill Klubben blevet en af de mest kendte modstandsgrupper fra besættelsen?

Danmarks første organiserede modstandsbevægelse.
Deltagernes unge alder (den yngste var 14)

- c Find våbencontaineren. Hvad har den været brugt til?

Våbencontainere blev brugt af det britiske Royal Air Force til kaste våben ned til den danske modstandsbevægelse.

6 Arbejderbyen 1870-1940

Der var meget store forskelle på rig og fattig. Arbejderne kæmpede for at få lov til at bestemme mere, og for højere løn og bedre vilkår.

- a Find denne fane. Forklar ordene og billederne på den.

Til venstre slår en mand korn med en le, og en kvinde samler kornet til neg. De er landarbejdere. Til højre er de begge henne og stemme. De har gjort deres pligt (deres arbejde), og nu kan de kræve deres ret (medbestemmelse).

Bemærk, at kvinder fik stemmeret så sent som i 1915. Kvinder er med på begge billeder - men lidt i baggrunden.

- b Find historien om Niels Kjeldgaard, der var arbejdsdreng på tobaksfabrikken.

Hvor mange penge fik arbejdsdrene i løn om ugen inden strejken?

150 øre, 6 øre i timen

Hvor meget mere fik de i løn efter strejken?

De fik 50 øre mere om ugen.

Tror du Niels selv fik lov til at beholde sin løn?

Nej, han skulle højst sandsynligt aflevere pengene til sine forældre som tilskud til mad og husleje.

7 Grevens fejde 1533-1536

Grevens fejde var en borgerkrig i en tid, fordi der ingen konge var. Mange bønder og borgere holdt med Skipper Clement, der ville have den tidligere konge Christian d. 2. tilbage.

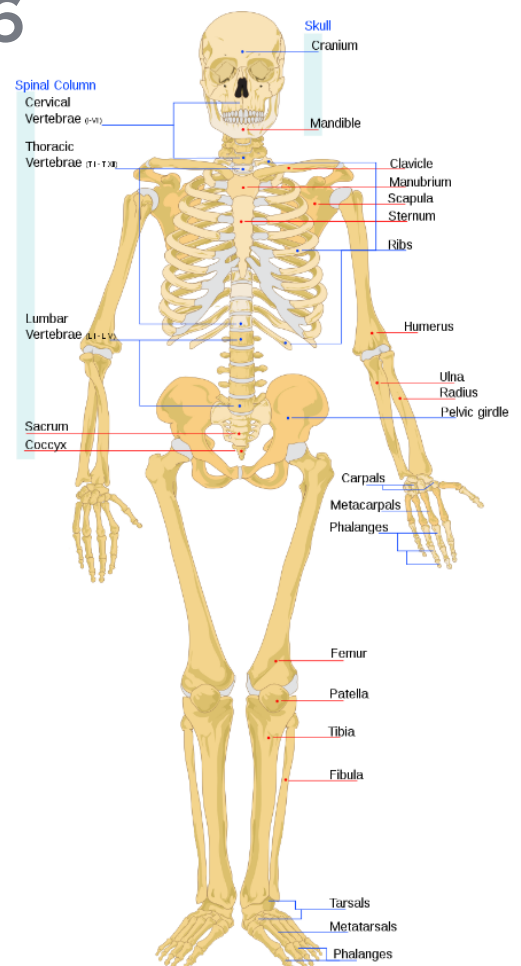
Deres modstandere var Hertug Christian, der i 1536 blev Kong Christian d.3. Han fik hjælp af adelen og af en lejevær med professionelle soldater, anført af Grev Rantzau.

- a I Stormen på Aalborg 18. december 1534 var det grev Rantzaus hær, der sejrede.

Hvor mange oprørere blev dræbt?

Man regner med omkring 900, men tallet er usikkert.

- b Find skelet nr. 11. Tegn nogle af skaderne på tegningen af skelettet.

8 Slaget ved Skt. Jørgensbjerg 1441

Der havde været et bondeoprør, hvor bønderne havde plyndret og ødelagt nogle herregårde. Kong Christoffer overtalte nogle af bønderne til at holde med at slå og tage hjem. Så undgik de straf. Derefter han og hans hær angreb og overvandt de sidste oprørere i slaget ved Sankt Jørgensbjerg.

- a Se på sværdene i udstillingen. Er det enhåndssværd eller tohåndssværd? Tegn dit eget sværd og skriv en indskrift på det.

- b Hvilke forskelle var der på bøndernes og kongens våben?

Bønderne havde armbrøster, spyd og hjemmelavede våben. Bønderne forskansede sig i en vognborg.

Kongens hær havde rustninger, gode våben og endda kanoner.

- c Hvordan blev de overlevende bønder straffet? Snak om hvorfor taberne mon blev straffet så hårdt.

De overlevende bønder fik en hånd eller en fod hugget af, så de ikke igen kunne gøre oprør, og for at holde andre fra at gøre oprør.

9 Tidslinje

Hele udstillingen er en tidslinje, hvor vi starter i nutiden og bevæger os tilbage i tiden.

Udfyld tidslinjen med oprørene fra udstillingen på den ene side.

Sæt følgende punkter på den anden side af tidslinjen.

Jellingestenen ca. 980

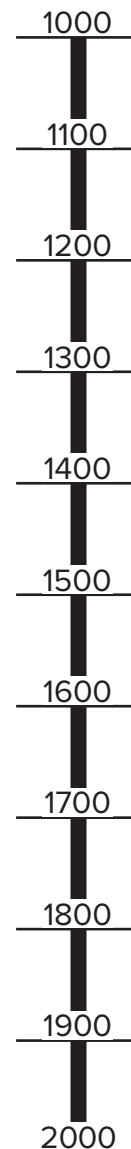
Columbus 1492

Reformationen 1536

Grundloven 1849

Augustoprøret og Jødeaktionen 1943

Berlinmurens fald 1989

10 Oprørsgenstande

Find en genstand ved hvert oprør, som du synes er flot, spændende eller fortæller en god historie.

OPRØR I NORDJYLLAND 	Genstand fra oprøret Skriv navnet på genstanden og nogle stikord til, hvorfor du har valgt den. Tegn eller fotografer den.
Skifergas 	
Naziborgen 	
Frit Vendsyssel 	
Universitet 	
Modstandsbevægelsen 	
Arbejderbevægelsen 	
Grevens fejde